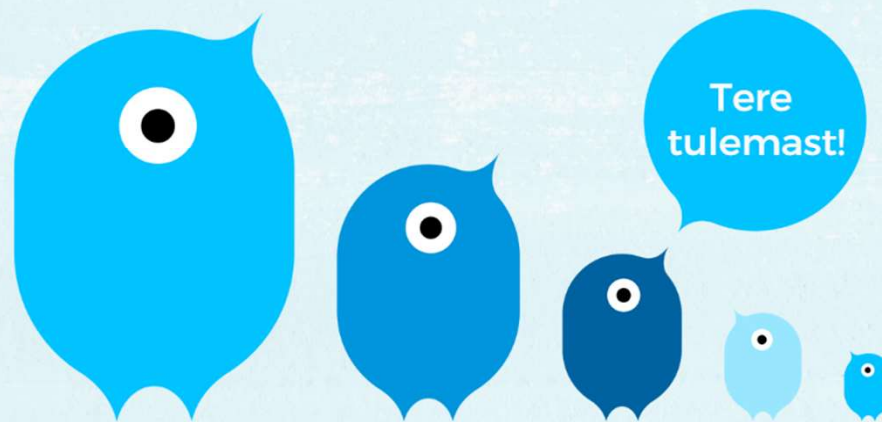

INFOSEMINAR
kohalikele omavalitsustele
**Perepesa
rajamiseks**

Ajakava

- 10.00–10.10 **Sissejuhatus**, Kiira Gornischeff
- 10.10–10.30 **Ennetuse väärtus kohalikele omavalitsustele**, Triin Vilms
- 10.30–10.55 **Toetuse tingimused, menetlus ja aruantlus**, Gerli Lehe
10.55–11.10 ***Küsimused ja vastused***
- 11.10–11.30 **Perepesa loomise eeldused ja praktilised sammud**
11.30–12.00 ***Küsimused ja vastused***

SOTSIAALMINISTEERIUM

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Lapse Heaolu Arengukeskus

SA Lapse Heaolu Arengukeskus (LaHe) on oma ala asjatundjaid kaasav riigi poolt tunnustatud eraalgatus, mis pakub mõjusaid lahendusi lastele ja peredele suunatud ennetustöös ja arendab Perepesa ennetuse ja varajase märkamise mudelit

- **2019. aasta sügisel avasime esimesed kolm Perepesa** Türi, Põltsamaal ja Viljandis.
- **Kaheaastase pilootperioodi** järel läbi viidud vanemlusuuringu ja tagasisideuuringu **tulemused** (kevad, 2022):
  - > Vanemate hinnang Perepesa teenustele: 9,6 (10-punktiskaalal);
  - > Perepesade koostööpartnerite ja KOVide hinnang projekti tegevusele: 8,3 (10-punktiskaalal);
  - > Perepesade meeskondade hinnang keskuse toimivusele: 3,2 (4-punktiskaalal).
- Täna tegutsevad Perepesad **Türi** vallas, **Põltsamaa** vallas, **Viljandi** linnas, **Elva** linnas ja vallas ning **Tartu** linnas.
- Järgmise 4 aasta jooksul loome koostöös riigi ja omavalitsustega 14 uut Perepesa.

Miks me tegutseme?

Uuringud näitavad:

- Lapse edukusele ja toimetulekule pannakse alus tema esimestel eluaastatel.
- Lapse heaolu suurimad mõjutajad on:
  - ✓ vanemlik kompetents;
  - ✓ pere- ja keskkondlikud tegurid;
  - ✓ lapse arenguvajaduste toetamine.
- **Tõhusaim aeg tuge pakkuda on lapse sünnieelne periood ning esimesed 3 eluaastat.**
- Lastele ja lapsevanematele suunatud universaalse **ennetuse** **tõenduspõhiste sekkumistega saab vähendada suure riskiga olukordi ja ära hoida pikaajalist riskikäitumist.**

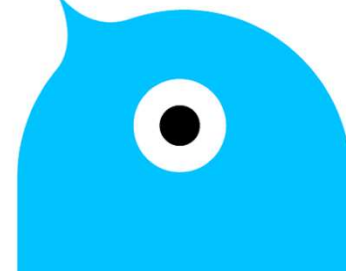
Ühiskondlik väljakutse

- Laste ja noorte vaimse tervise probleemid on kasvutrendis, laste heaolu ohustab mh hiline arenguprobleemide tuvastamine.
- Üle poole Eesti lapsevanematest on tundnud, et vajaksid mõnikord abi lapse kasvatamise küsimustes, kuid neil puudub info, kust sellist abi saada võib. Pea pooled vanematest on tundnud stressi või masendust.
- Üleriigiliselt ebapiisav ennetustöö, keskendumine tagajärgedele.
- Teenuste kättesaadavus ja kvaliteet on ebaühtlane. Vähene tõenduspõhiste sekkumiste kasutamine ja olemasolevate sekkumiste mõjuhindamine.
- Teenuste osutamine on killustatud erinevate spetsialistide ja valdkondade tegevuse vahel, abi ei jõua alati abivajajateni, puudusi esineb keskses koordinatsioonis ja koostöös.
- Riigi poolt puudub tugisüsteem, kuidas ennetustööd kohapeal tõhusalt läbi viia. (Lastekaitse seaduse § 6: KOVil ja riigil kohustus ennetada lapse heaolu ja arengut ohustavaid riske).

**Lahendus
ühiskondlikule väljakutsele.
Kuidas me tegutseme?**

Mis on Perepesa?

- **Perepesa kutsutakse ellu LaHe ja KOV koostöös** selleks, et läbi Perepesa viia ellu süsteemset koordineeritud ennetustegevust kohalikul tasandil.
- **Perepesa** on kogukondlik ennetus- ja peretöokeskus, mis toetab laste ja perede heaolu läbi süsteemse ennetustöö ja varajase märkamise.
- **Perepesa eesmärk** on võimestada lapsevanemaid, pakkuda neile õigeaegset, asjakohast ja professionaalset tuge laste kasvatamisel ning pere- ja paarisuhete loomisel ja hoidmisel.
- **Perepesa roll** on peresid julgustada ja toetada, pakkuda neile mõistmist ning pädevat infot, osutada asjakohaseid teenuseid ja kujundada kogukondlik keskkond, kus pered saavad ka üksteisele toeks olla.
- **Sihtgrupp** on pered lapseootusest kuni lapse kooliminekueni.

Tegevusmudeli alustalad

- **Universaalne ennetus**

Kõigile peredele *alates lapseootusest kuni lapse koolimine kuni*, fookusega universaalsetel sekkumistel, millega kujundatakse hoiakuid ja väärtusi.

- **Ühe ukse põhimõte**

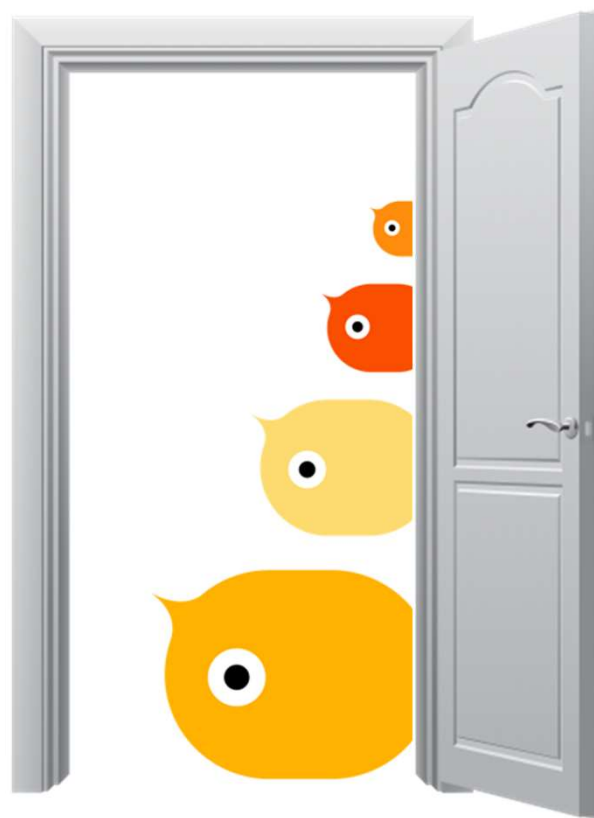
Info, teenused ning tugi ühest kohast.

- **Teadus- ja tõenduspõhised sekkumised**

Lisaks kogume andmeid, et hinnata keskuse ja teenuste tõhusust, tulevikus ka muudatusi perede heaolus.

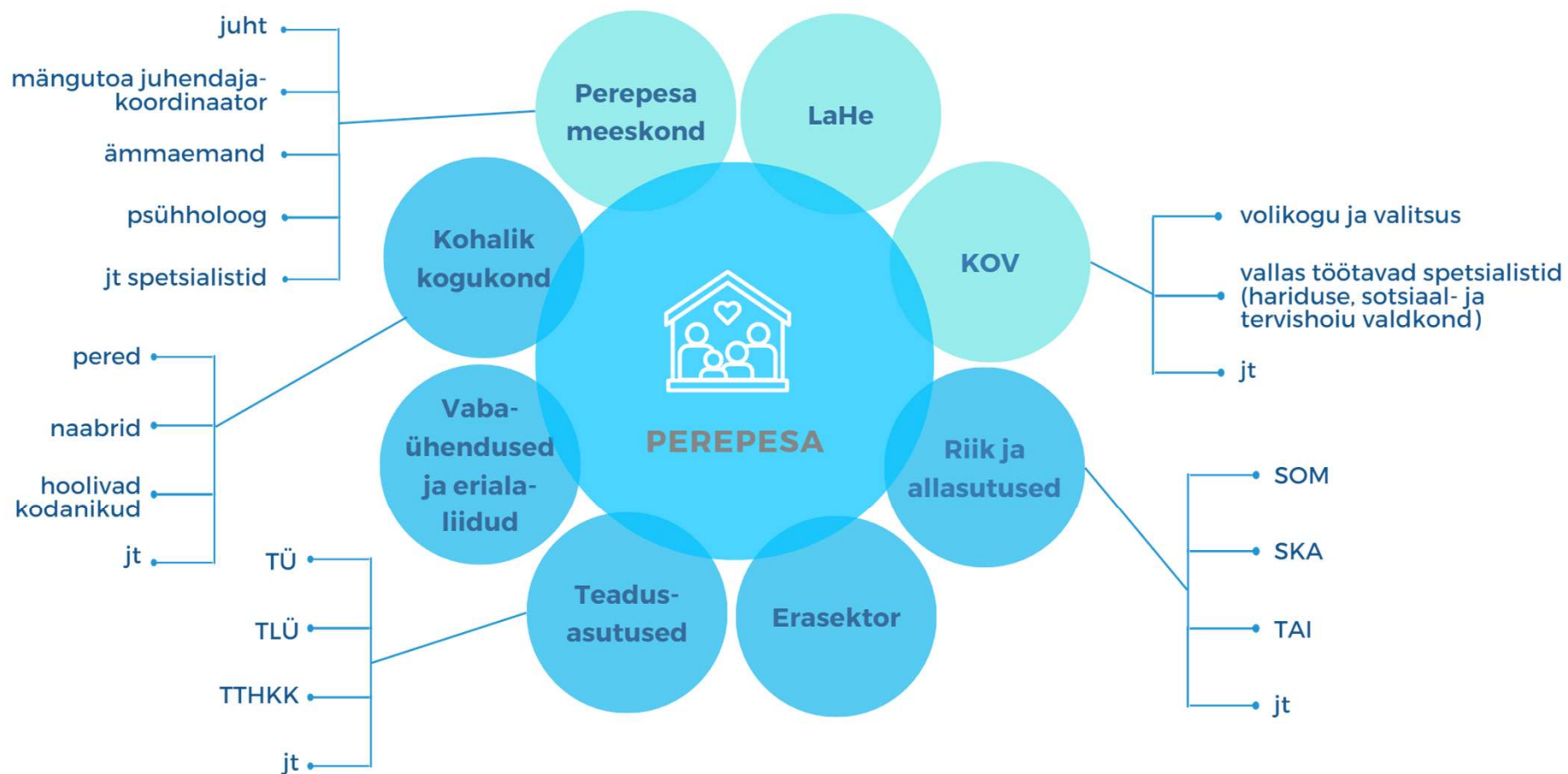
- **Valdkonnaülene koostöö**

Regulaarne koostöö sotsiaal-, tervis- ja haridusvaldkonna asutuste, spetsialistide ja organisatsioonidega, kelle ülesanne on tagada sihtrühma perede heaolu, et tagada kogukonnas perede terviklik ja mitmekülgne toetamine ning probleemide varajane märkamine.

Perepesa toob kokku koostöö

11.10–12.00

**Perepesa loomise praktilised
sammud.**

Vastused küsimustele

Perepesa loomise check-list

- Volikogu on andnud oma **kinnituse ja nõusoleku** Perepesa loomiseks.
- Volikogu on andnud oma **kinnituse** Perepesa loomiseks vastava **eelarve** eraldamiseks.
- Omavalitsusel **on olemas plaan Perepesa jätkusuutlikkuse tagamiseks** pärast ESFi toetuse lõppemist.
- Omavalitsusel on olemas **sobilikud ruumid** Perepesa loomiseks.
- Omavalitsusel on **valmisolek kolme uue täistöökooha loomiseks** (Perepesa juht, Perepesa mängutoa juhendaja-koordinaator, Perepesa psühholoog).
- Omavalitsusel on **valmisolek käivitada esimese aasta jooksul** kõik Perepesa põhipaketi teenused.
- Omavalitsusel on valmisolek **võtta kasutusele Perepesade ülene andmehaldussüsteem** (sh tasuda igakuine andmesüsteemi tasu).

Käivitamise ajaraam

- **JAANUAR** lepingu sõlmimine, Perepesa juhi värbamisega alustamine
- **JAANUAR/VEEBRUAR** Perepesa juhi ja meeskonna värbamine
- **JAANUAR/MÄRTS** ruumide remont ja sisustamine, infra läbimõtlemine
- **VEEBRUAR/MÄRTS** meeskonna baaskoolituse läbimine, teenuste käivitamine
- **MÄRTS/APRILL** teenuste käivitamine ja Perepesa avamine

Perepesa loomise praktilised sammud

1) Perepesa kui juriidiline keha KOV struktuuris (KOVile sobiv juriidiline vorm)

- näiteks KOVi ametiasutuse struktuurüksusena, KOVi hallatav asutus, KOVi SA
- asutuse põhimääruse muutmine, Perepesa tegevuse lisamine

2) Kolme täiskoha loomine SA/MTÜ vms struktuuri all (juht, psühholoog, mängutoa juhendaja-koordinaator)

3) Otsus, kes on KOVis vastutav kontaktisik

- ootused sisulisele partnerlusele ja koostööle
- Perepesa juhi toetamine teenuste käivitamisel
- rahastuse eest seismine
- kvartaalsete Perepesa tegevusaruannetega tutvumine, ettepanekud, tagasiside
- süsteemne vaade: teadmiste kogumine Perepesast, KOVis jätkutegevuste/arenduste planeerimiseks ja vastupidi

4) Mõelda läbi, kes on Perepesa juhi vahetu juht, valmistada ette lepingud, Perepesa juhi toetamine

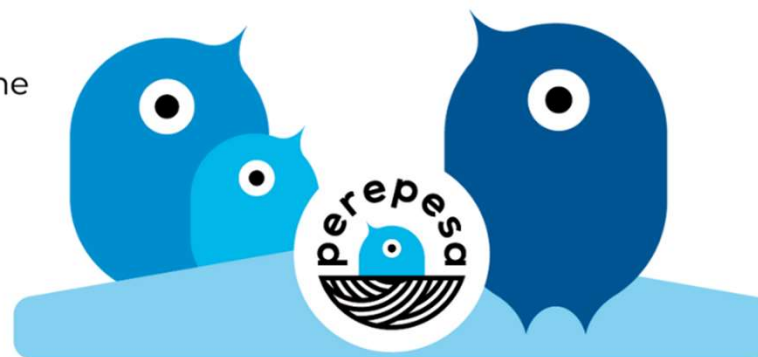

Ruumid

- Ruumid ja asukoht peavad olema **lastega peredele sobilikud** (nt ei tohi olla alkoholipoe vahetus läheduses).
- Võiks asuda **kogukonna keskses asukohas**, et olla peredele kergesti ligipääsetav.
- Ruumid peaksid **vastama lastega perede vajadustele** (sh ligipääsetavus lapsevankriga ja erivajadustega inimesele). NB! **Tervisekaitsenõuded lapsehoiuteenusele.**
- Tagatud on **ligipääs lapsevankritega ning erivajadustega inimestele.**
- Ruumid **peavad vastama Perepesa ühtsele brändingule ja stiilile.**
- Ruumide sisustamise ja sisekujundamise eest **tasub omavalitsus**; sisekujundus lepitakse kokku koostöös LaHe sisekujundajaga teiste Perepesadega ühtses stiilis.

Pesatäis soojust, mõistmist ja koos toimetamist kõigile peredele!

- ▶ Vaimse tervise hoidmine ja toetamine
- ▶ Pöördumine iga kahtluse, mure või küsimusega
- ▶ Individuaalne nõustamine lapse kasvatamiseks ja toetamiseks

- ▶ Kohanemine lapseootuse ja sünniga
- ▶ Lapse arengu toetamine
- ▶ Targemaks lapsevanemaks kasvamine
- ▶ Pere- ja paarisuhete hoidmine
- ▶ Tervist toetavad valikud

- ▶ Rõõmude, murede ja kogemuste jagamine teiste lapsevanematega
- ▶ Tutvumine infomaterjalidega
- ▶ Kogukondlike kooskäimiste algatamine

- ▶ Vaba mänguaeg
- ▶ Juhendatud tegevused lastele ja vanematele
- ▶ Tasuta lapsehoid teenuste ajal
- ▶ Tasuline lühiajaline lapsehoid

NÕUSTAMISTUBA

KOOLITUSRUUM

MÄNGUTUBA

PEREDE KOHTUMISPAIK

© Lapse Heaolu Arengukeskus

Ruumid

Perepesas on ruumid järgmisteks funktsioonideks:

- mängutuba;
- ruum, kus pered saavad omavahel suhelda;
- nõustamistuba/-toad;
- koolitusruum.

Perepesa juhi tööruum

- Tagatud on vajalikud IT lahendused Perepesa töö tegevusmudeliga kooskõlas korraldamiseks, sh turvaline kliendi andmealdussüsteem, samuti püsiv internetiühendus ja printimisvõimalus.

Abiruumis on võimalused imetamiseks ja mähkmete vahetamiseks.

WC ning kööginurk.

Meeskond

NB! Meeskonna alla loeme tegelikult ka omavalitsuse peamist kontaktisikut, tänu kellele sünnivad kohapeal imed.

1) Meeskonna värbamine

- LaHe on Perepesa juhi värbamise juures ning abistab värbamise ettevalmistamisega
- Valitud Perepesa juht peab osalema psühholoogi ja mängutoa juhendaja-koordinaatori värbamisel
- Perepesa tegevusmudelil on olemas värbamise hea tava, meeskonna profiilid (ametijuhendid)

2) Meeskonna ettevalmistus

- LaHe tagab baaskoolituse ning abistab teenuste käivitamisel

Perepesa meeskond

Koosseis:

Juht korraldab kogu keskuse toimimist ja meeskonna töökorraldust.

Mängutoa juhendaja-koordinaator hoolitseb mängutoas toimuva eest, pakub lapsehoiuteenust ning assisteerib perepesa juhti vastavalt kokkulepetele.

Psühholoog pakub nõustamisi individuaalselt ja/või peredele, gruppidele.

Ämmaemand viib läbi Perekooli ja sünnitusjärgseid koduvisiite.

jt spetsialistid, kes viivad läbi erinevaid koolitusi ja tegevusi.

Põhimeeskond tagab keskuse igapäevase toimimise kooskõlas Perepesa tegevusmudeliga.

Rollide jaotus

Nõustab KOVi ja Perepesa meeskonda Perepesa loomisel ja tegevusmudeli rakendamisel:

- Perepesa tegevusmudeli ja teenuspaketi arendus
- Kompetentsitugi tegevusmudeli rakendamiseks KOVis
- Andmete analüüs, kvaliteedi monitooring ja -hoidmine
- Aruandlus ja tagasisidestamine KOVile

Viib ellu Perepesa eesmärged kooskõlas Perepesa tegevusmudeli ja KOVi ja LaHe suunistega:

- Ruumide peresõbralikuks kujundamine
- Teenuste osutamise korraldamine
- (Valdkonnaülese) koostöö korraldamine
- Kommunikatsioon ja ennetavate hoiakute kujundamine
- Andmete kogumine ja tegevuse dokumenteerimine

Vastutab Perepesa toimimise ja jätkusuutlikkuse eest:

- Sobilike ruumide leidmine
- Minimaalselt 3 ametikoha loomine
- Perepesa tegevuse rahastamine kooskõlas tegevusmudeli ja
- Perepesa meeskonna toetamine

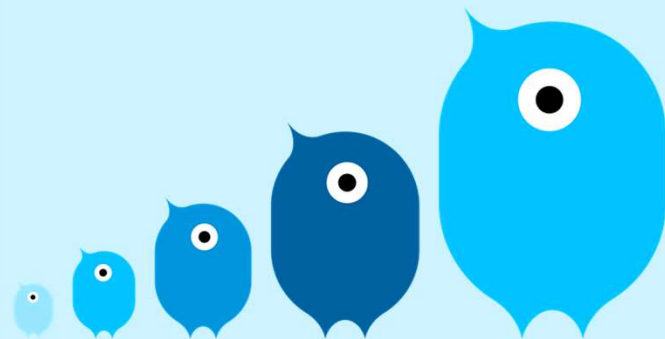

Perepesa teenused

Perepesa teenuste fookuses on:

- **lapseootuse ja lapse sünniga kohanemine;**
- **lapsevanemaks kasvamine (vanemaharidus);**
- **pere- ja paarisuhete loomine ja hoidmine;**
- **tervist toetavate valikute tegemine;**
- **lapse arengu toetamine tema elu erinevatel etappidel.**

Terviklik teenuspakett sihtgrupile alates lapseootusest kuni lapse koolimine kuni.

Põhiteenused:

- Psühholoogiline perenõustamine koos tervikvajaduse hindamisega
- Perekool lapseootel peredele
- Ämmaemanda koduvisiidid
- Beebivanemate vestlusring
- 2-aastase lapse kõne ja arengu toetamine
- Vanemlusprogramm “Imelised Aastad” 2-8-aastaste laste vanematele
- Lühiajaline tasuline lapsehoid ja tasuta lapsehoid teenuste ajal
- Juhendatud tegevused lastele ja vanematele
- Koolitused-juturingid

Lisaks põhiteenustele on soovituslik nimekiri teenustest, mida iga Perepesa saab pakkuda teenuse osutaja ja rahaliste vahendite olemasolul:

PREP-koolitus paaridele ja üksikisikutele, Gordoni perekool, toitumisenõustamine, pereteraapia, Pere Lahendusring (PLR), perelepitus, tugigrupid sarnaste väljakutsetega peredele. Papside klubi.

Teenuste käivitamine

- Perepesa teenuspakett **on ajas muutuv ja täienev teenuste kogum**, mis kooskõlas LaHe arengusuundadega, uute tõenduspõhiste teenuste kättesaadavusega riigis ning kohaliku omavalitsuse soovide ja võimalustega.
- Teenuste käivitamist uues Perepesas on **mõistlik alustada samm-sammult** tegevustest ja teenustest, mille pakkumiseks on olemas KOVs vajalikud ressursid, sh teenuse osutaja.
- Perepesa meeskond saab alustada koolituste (nt Imelised aastad), juhendatud tegevuste, lapsehoiu ja psühholoogilise nõustamise pakkumist sihtrühmale.
- LaHe on loonud **teenuste kirjeldused ja teenusstandardid**.

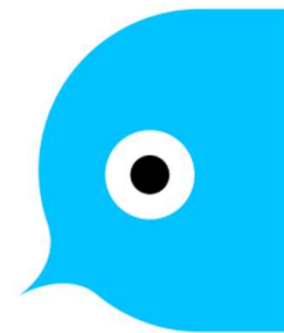
Toimivate Perepesade väljakutsed

- Psühholoogi leidmine
- Koostöövõrgustiku käivitamine ja töös hoidmine (võrgustikutöö)
- Piirkondlikud erinevused teenuste külastatavuse osas
- Sobilikud ruumid (nt WC puudumine, juhul eraldi ruumi või sobiliku ruumi puudumine)
- Väljakutsed andmehaldussüsteemiga
- Eelarve erinevused, eelarve kaitsmine volikogus, oma tegevuse põhjendamine

Oodatavad tulemused

- Lastega peredel on kogukondlik kooskäimise koht.
- Info, tugi ja teenused on peredele kättesaadavad ühest kohast.
- Valdkondade ülene koostöö tõhustub (tervishoid, sotsiaalhoolekanne, haridus).
- Vaimse tervise, arengu- ja käitumisprobleemid on varakult märgatud ja vähenevad.
- Paranenud on vanemlikud oskused ja on vähenenud lapsevanemate stress. Pered tunnevad end toetatuna laste kasvatamisel ja arendamisel.
- Pikas perspektiivis säästetakse raha ära hoitud ja vähenenud probleemide arvelt. Mõjus ennetustöö on investering tulevikku, süsteemsus aitab vähendada kulutusi tagajärgedega tegelemisel.

LaHe ja KOVi koostöö eeldused

- KOV otsus Perepesa loomiseks kooskõlas Perepesa tegevusmudeliga ja KOVis tugeva motiveeritud eestvedaja olemasolu.
- Perepesa loomise eeldused:
  - sobilike ruumide olemasolu;
  - valmisolek võtta tööle 3 täiskoha töötajat;
  - valmisolek pakkuda Perepesa tegevusmudeli järgseid teenuseid.

Järele jäänud küsimused

- Perepesa kontseptsioon ja võimalused kohandada tegelike kohapealsete oludega?
- Millised kriteeriumid on Perepesa loomisel siduvad? Kas Perepesa rajamisel on võimalik kohandada mudelit vastavalt kogukonna vajadusele?
- Milliseid teenuseid on veel perepesa mudelisse plaanis lisada?
- Kuidas tagatakse materiaalne jätkusuutlikkus?
- Mobiilne Perepesa – kes saab taotleda?

Tänulikult, LaHe tiim

Kiira Gornischeff, LaHe tegevjuht
kiira@lapseheaolu.ee, info@lapseheaolu.ee

www.lapseheaolu.ee
www.perepesa.ee
facebook.com/lapseheaolu

